

BAB III

MÉTODE PANALUNGTIKAN

3.1 Lokasi Panalungtikan jeung Sumber Data

Lokasi anu béré warna kayas dina kaca 31 nya éta lokasi anu dipaké panalungtikan perenahna di Kampung Sayang Desa Cibunar Kecamatan Cibatu Kabupatén Garut, anu letak géografisna aya dina $07^{\circ}04.860$ *Lintang Selatan* sarta $107^{\circ}58.854$ *Bujur Timur*. Desa Cibunar téh aya dina *ketinggian* 601m di *atas permukaan laut* sarta miboga lahan anu legana 367.000 Ha.

Kaayaan topografi kaasup kana wilayah daerah luhur, nu nyababkeun udara di ieu wewengkon mah teu pati panas. Suhu udara di Desa Cibunar téh 27°C . Curah hujanna kaasup normal, rata-rata 92 mm/th jadi kabutuhan cai pikeun masarakat kawilang cukup. Di Desa Cibunar mah legaan wilayah sawah tibatan darat, écésna 200 Ha sawah, 105,5 Ha kebon, 51 Ha pamukiman warga, jeung 8,5 Ha pikeun nu séjénna saperti sarana umum jeung tanah kuburan.

Desa Cibunar ngawengku 4 dusun, 14 RW jeung 50 RT. Sacara géografis wates wilayah Desa Cibunar nya éta: beulah kalér ngawates jeung Desa Sindangsuka sarta Desa Mekarsari; beulah wétan ngawates jeung Desa Karyamukti sarta Desa Padasuka; beulah kidul ngawates jeung Desa Karesek; beulah kulon ngawates jeung Kecamatan Leuwigoong.

3.1.1 Sumber Data

Sumber data nya éta subyék panalungtikan, tempat ayana data. Sumber data bisa mangrupa barang, *gerak*, manusa, tempat, jeung sajabana (Sopiah, 2010:43). Sumber data anu digunakeun dina ieu panalungtikan nya éta sakabéh kagiatan dina Kasenian Lais, informasi ti para narasumber, sarta tina buku-buku sumber anu pakuat-pakait jeung judul panalungtikan.

3.1.2 Kaayaan Sosial Budaya Masarakat Désa Cibunar

3.1.2.1 Démografi

Numutkeun data nu aya di Désa Cibunar taun 2010, jumlah penduduk Désa Cibunar tuluy-tuluyan naék nepi ka 2.5 %, jumlah pendudukna 8.285 urang, nu lalaki 4.322 urang jeung nu awéwé aya 3.963 urang.

3.1.2.2 Pakasaban

Pakasaban masarakat Désa Cibunar lolobana patani, tapi aya oge nu jadi PNS, ABRI, wiraswasta, karyawan, dagang, buruh, pagawé pabrik, jeung sajabana.

3.1.2.3 Pendidikan

Pendidikan mangrupa salahsiji modal nu jadi dadasar dina pangwangunan. Dumasar kana widang pendidikan, masarakat Désa Cibunar kaasup kana tingkatan sedeng, lantaran lolobana masarakat Désa Cibunar ngan nepi ka SMP, tapi kadieunakeun mah rata-rata masarakat sakola nepi ka SMA, malih aya sasabaraha hiji anu neruskeun ka paguron luhur.

Sarana pendidikan anu aya di Désa Cibunar, nya éta ti mimiti PAUD, TK, SD, jeung SMP. Umpama rék neruskeun ka SMA, masarakat datang ka daerah séjén. Jaman kiwari mah, masarakat geus sadar kana pentingna widang pendidikan nu mangpaat pikeun nyorang hirup kahareupna.

3.1.2.4 Agama jeung Kapercayaan

Masarakat Désa Cibunar sakabéhna ngagem agama Islam. Hal ieu kagambar tina kagiatan-kagiatan kaagamaan nu sipatna babarengan masih kénéh dilaksanakeun, saperti pangajian ungal minggu, sakola agama pikeun barudak di madrasah jeung TPA (Taman Pendidikan Al-Quran).

3.1.2.5 Basa

Masarakat Désa Cibunar kawengku tina étnis Sunda tur maké basa Sunda dina hirup kumbuh sapopoéna. Basa nu dipaké ku masarakat di Désa Cibunar téh lolobana nya éta basa loma jeung basa wewengkon. Salian ti éta ogé aya nu maké basa lemes, saperti; nalika ngobrol jeung Pa Lurah atawa jalma-jalma nu dianggap leuwih kolot. Éta jadi totondén yén masarakat Désa Cibunar miboga rasa hormat **Siti Nurani Hikmah, 2013**

antar anggota masarakat séjénna, utamana pamingpin masarakat. Béda deui jeung barudak, lolobana maké basa kasar dina pangulinanna.

Dina kagiatan-kagiatan nu sok diayakeun di Désa Cibunar, lolobana maké basa Sunda. Sangkan informasi nu ditepikeun bisa kacangkem, tur bisa maham salian ti éta sangkan leuwih akrab tur raket. Dina pangajian ogé maké basa Sunda. Tapi kiwari mah ku kamekaran téhnologi saperti dina tv, jeung dina widang pendidikan, nya éta sakola antukna basa Indonesia asup ka masarakat Désa Cibunar. Tapi angger, dina kahirupan sapopoé mah basa Sunda leuwih loba nu makéna.

3.1.2.6 Kamasarakatan

Sikep gawé bareng masarakat dina kahirupan sapopoé masih kénéh dicekel pageuh. Katitén dina kerja bakti nu sok diayakeun di unggal RT, teu kolot teu budak, kabéh masarakat ilubiung dina éta kerja bakti nu diayakeun dua minggu sakali dina poé jum'at. Saupama aya masarakat anu keuna musibah, kapapaténan, rék hajat atawa kariaan, teu kudu ménta tulung ka masarakat, da bakal datang sorangan. Masarakat teu paaing-aing, masih rempeg sauyunan, sok sanajan pakampungan sumebar.

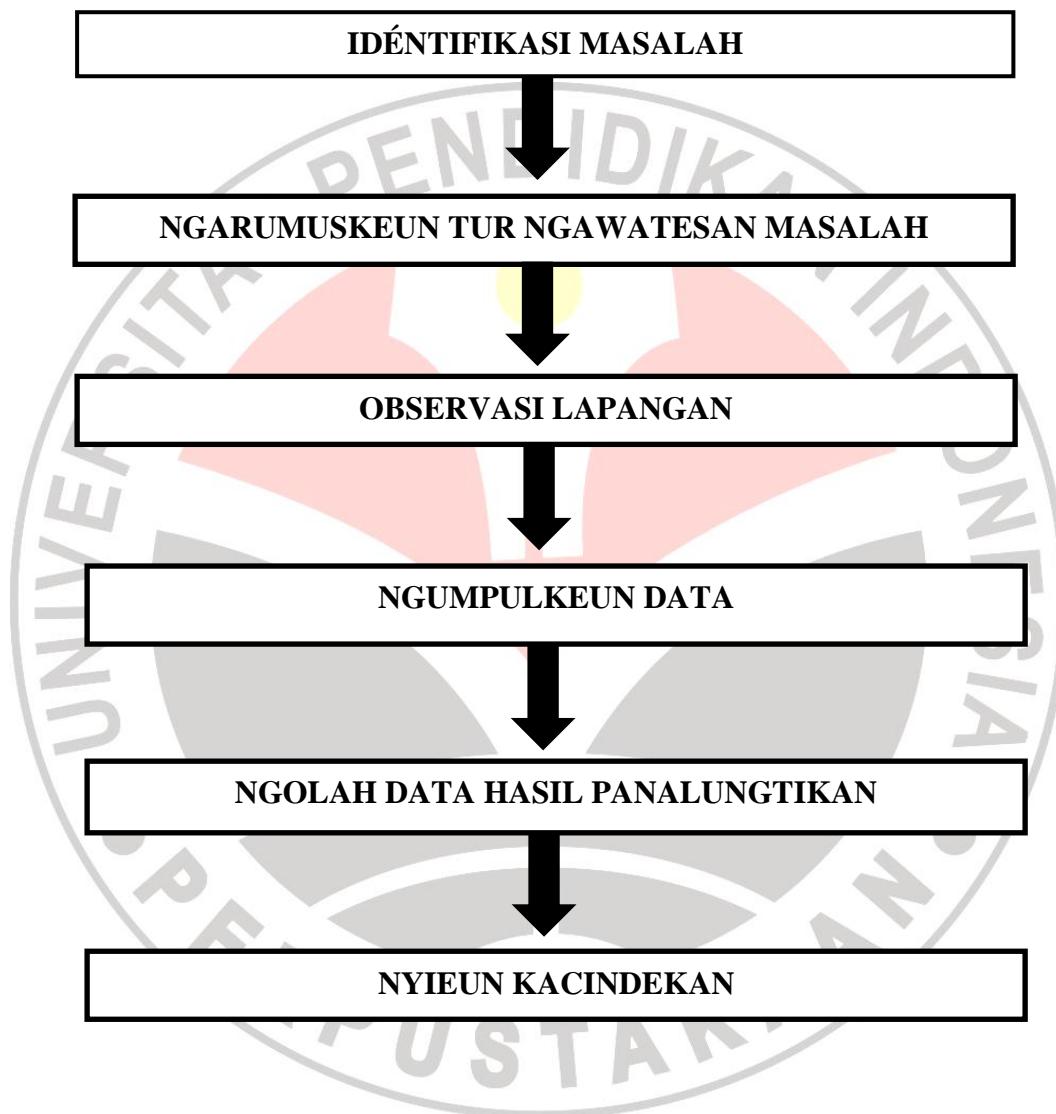
Data nu dicangking dina ieu panalungtikan, nya éta ti pimpinan jeung sawatara anggota lingkung seni Putra Pancawarna Medal Panglipur. Salian ti éta, ogé ti masarakat Kampung Sayang tur aparat Désa Cibunar. Anapon wincikan data *informan* bisa katitén dina tabél 3.3 kaca 32.

3.2 Desain Panalungtikan

Panalungtikan mangrupa kagiatan ilmiah pikeun meunangkeun pangaweruh nu bener ngeunaan hiji pasualan. Hasil pangaweruh téh bisa mangrupa fakta-fakta, konsép, generalisasi, jeung téori sangkan manusa bisa maham jeung bisa ngaréngsékeun éta pasualan (Sopiah, 2010:2). Desain nya éta rarancang. Desain panalungtikan nya éta sakabéh prosés nu diperlukeun dina rarancang tur pelaksanaan panalungtikan. Desain dina rarancang panalungtikan

miboga tujuan pikeun ngalaksanakeun panalungtikan, antukna bisa meunangkeun hiji logika (www.yakim-ypk.blogspot.com, tanggal 26 Januari 2013).

Desain panalungtikan dina ieu panalungtikan baris digambarkeun dina bagan di handap:

3.3 Métode Panalungtikan

Métode panalungtikan nya éta cara nu digunakeun ku panalungtik dina ngumpulkeun data nu *valid* kalawan tujuanna bisa ditéangan, dimekarkeun, jeung dibuktikeun (Sugiyono, 2009:6). Babbie. E, nétélakeun yén métode panalungtikan téh mangrupa cara ilmiah pikeun meunangkeun data sangkan kahontal tujuan nu tangtu (Sopiah, 2010:4).

Siti Nurani Hikmah, 2013

Anjen Seni Dina Lais Di Kabupaten Garut Pikeun Bahan Pangajaran Maca Bahasan Di SMA Kelas XII
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Ieu panalungtikan mangrupa panalungtikan kualitatif. Métode panalungtikan kualitatif nya éta metode panalungtikan nu dipaké pikeun nalungtik kaayaan obyék anu alami, dimana panalungtik salaku konci instrumén, néangan sumber data ku cara *purpose* jeung *snowbal*, téhnik ngumpulkeun data ku cara triangulasi, analisis data sipatna kualitatif, sarta hasil panalungtikan kualitatif leuwih museur kana ma'na tibatan *generalisasi* (Sugiyono, 2009:15).

Sangkan tujuan dina ieu panalungtikan bisa kahontal, ku kituna ieu panalungtikan maké métode panalungtikan déskriptif. Luyu jeung pamadegan J.W. Creswell, yén panalungtikan déskriptif mangrupa métode panalungtikan anu ngagambarkeun jeung ngainterprétasikeun obyek saayana (Sopiah, 2010:24).

Métode déskriptif dina ieu panalungtikan digunakeun pikeun ngadéskripsiéun ajén seni dina Lais di Kabupaten Garut pikeun bahan pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII.

3.4 Wangenan Operasional

Judul ieu panalungtikan nya éta “Ajén Seni dina Lais pikeun Bahan Pangajaran Maca Bahasan di SMA Kelas XII”. Sangkan aya gambaran, perlu dijéntrékeun wangenan operasional dina ieu panalungtikan, diantarana:

1) Ajén Seni

Ajén nya éta pangaji (LBSS, 2007:18). Ajén nya eta sagala nu patali jeung karya cipta nu dihasilkeun ku unsur rasa. Ajén seni anu dipaluruh dina ieu panalungtikan nya éta ajén anu aya patalina jeung kasenian lais (Agustina, 2005:484).

2) Kasenian

Kesenian nya éta kabinangkitan nu ngahasilkeun barang, saperti perkara nu éndah-éndah (LBSS, 2007:435). Kesenian bisa dicindekkeun nya éta adu manis antara gagasan, kgiatan sosial atawa laku lampah manusa dina kasenian jeung benda-benda kasenian (artefak), salaku hasil jeung ngarajong kana kasenian.

3) Lais

Lais nya éta kasenian anu mintonkeun kamonésan, ari kamonésanna téh deukeut-deukeut kana akrobat.

4) Bahan Pangajaran

Bahan pangajaran nya éta salaku perangkat bahan ajar anu dijerona ngabogaan matéri jeung eusi pangajaran pikeun ngahontal tujuan pangajaran.

5) Maca

Maca nya éta ngalisankeun (ngahartikeun) basa nu ditulis (LBSS, 2007:40). Maca mangrupa salahiji aspek dina kaparigelan basa anu kawengku dina *catur tunggal*.

3.5 Instrumén Panalungtikan

Instrumén panalungtikan mangrupa alat-alat nu dipaké pikeun meunangkeun atawa ngumpulkeun data pikeun ngabéréskeun pasualan panalungtikan atawa ngahontal tujuan panalungtikan.

3.5.1 Video

Video digunakeun pikeun ngarékam prosés ngumpulkeun data dina téhnik wawancara ka pimpinan Lais, anggota Putra Pancawarna Medal Panglipur, tokoh masarakat, masarakat, jeung ka aparat désa ngeunaan kasenian Lais.

3.5.2 Kaméra Digital

Kaméra foto digunakeun pikeun ngadokuméntasikeun kagiatan dina praktik-praktik kasenian Lais.

3.5.3 Pedoman Wawancara

Pedoman wawancara digunakeun pikeun ngawawancara masarakat Désa Cibunar nu aya patalina jeung kasenian Lais. Dina ieu panalungtikan maké sistem wawancara terstruktur.

Tabél 3.1

Daftar Informan	
No	:
Wasta	:

Umur :	
Atikan :	
Alamat :	
Kalungguhan :	

Tabé尔 3.2
Pedoman Wawancara

No	Pedoman Patalékan Wawancara
1.	Dumasar sajarahna, kumaha mimiti ayana seni Lais?
2.	Kumaha prak-prakan kasenian Lais téh?
3.	Naha aya ritual husus saacan prakna ieu kasenian?
4.	Naon waé pakakas atawa <i>properti</i> anu digunakeun dina kasenian Lais?
5.	Aya sabaraha gerakan dina prungna kasenian Lais téh?
6.	Ari kasenian Lais ieu aya patalina jeung kasenian séjén, saperti dodombaan, jeung sajabana?
7.	Iraha ngadegna lingkung seni Putra Pancawarna Medal Panglipur?
8.	Naha ieu lingkung seni téh diarananan Putra Pancawarna Medal Panglipur?
9.	Saha waé anggota anu aya dina lingkung seni Putra Pancawarna Medal Panglipur?
10.	Ajén seni naon waé anu nyampak dina Lais?
11	Ngalaman parobahan atawa henteu ieu kasenian Lais téh?
12.	Kumaha prosés <i>pewarisan</i> ieu kasenian kanggo ka payunna?

3.6 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik ngumpulkeun data mangrupa léngkah nu kawilang penting dina panalungtikan sabab gunana pikeun meunangkeun data. Dina panalungtikan kualitatif, maké sababaraha cara nya éta observasi, wawancara, dokuméntasi jeung telaah pustaka.

3.6.1 Observasi

Téhnik observasi digunakeun pikeun ngumpulkeun data-data ngeunaan ajén seni dina kasenian Lais ti sumber data, ti sesepuh atawa pimpinan Lais, aparatur désa, jeung masarakat.

3.6.2 Wawancara

Téhnik wawancara digunakeun pikeun ngawawancara pamaén Lais, sesepuh, aparatur jeung masarakat Désa Cibunar Kecamatan Cibatu Kabupaten Garut nu gunana pikeun néangan data nu diperlukeun jeung nambahán référénsi kasenian Lais.

3.6.3 Dokuméntasi

Téhnik dokuméntasi digunakeun pikeun ngarojong panalungtikan meunangkeun informasi data mangrupa gambar.

3.6.4 Telaah Pustaka

Téhnik telaah pustaka digunakeun pikeun nalungtik atawa ngumpulkeun data-data anu aya dina sumber tinulis, sakaligus dijadikeun bahan babandingan kana data nu aya di lapangan.

3.7 Téhnik Analisis Data

Téhnik analisis data nya éta prosés salila néangan jeung nyusun data hasil tina wawancara, catetan lapangan, jeung dokuméntasi, ku cara ngelompokkeun data dumasar jenisna, ngalaksanakeun *sintésa*, nyusun jeung milih data nu rék ditalungtik, sarta nyieun kacindekan sangkan babari pikeun dilenyepan/maham boh ku sorangan boh ku batur (Sugiyono, 2005:385). Brannen, Julia 2008 nétélakeun yén téhnik analisis data nya éta runtulan kagiatan panalungtikan, dikelompokkeun, *sistematisasi*, ditalaah jeung *verifikasi* data sangkan hasil panalungtikan téh miboga sipat sosial, akademis, jeung ilmiah (Sopiah, 2010:198).

Data nu geus dikumpulkeun satuluyna dianalisis maké téknik déskriptif. Anu didéskripsikeun nya éta déskripsi umum wewengkon Désa Cibunar, kasang tukang sajarah kasenian Lais, prak-prakan kasenian Lais, ajén seni anu nyampak dina kasenian Lais, jeung hasil panalungtikan kasenian Lais pikeun dipatalikeun jeung bahan pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII.

Siti Nurani Hikmah, 2013

Anjen Seni Dina Lais Di Kabupaten Garut Pikeun Bahan Pangajaran Maca Bahasan Di SMA Kelas XII
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Léngkah-léngkah pikeun ngaanalisis data dina ieu panalungtikan nya éta:

- 1) Nganalisis ajén seni dina seni Lais, sakabéh nu aya patalina jeung seni Lais matalikeun jeung bahan pangajaran, jeung 2) Ngadéskripsiun data hasil analisis ajén seni tur dipatalikeun jeung bahan pangajaran maca.

3.8 Léngkah-léngkah Panalungtikan

Gurat badag panalungtikan nu dilakonan kabagi kana sababraha léngkah panalungtikan, diantarana: tatahar, ngumpulkeun data, jeung nyusun laporan.

3.8.1 Tatahar

Kagiatan anu dilaksanakeun dina tatahar nya éta:

1. néangan keterangan ngeunaan masalah anu rék ditalungtik;
2. ngajengkeun judul panalungtikan;
3. nyusun proposal panalungtikan; jeung
4. *konsultasi* ka dosén pangaping.

3.8.2 Ngumpulkeun Data

Léngkah-léngkah ngumpulkeun data dina ieu panalungtikan, nya éta:

1. macaan buku-buku sumber ngeunaan ajén seni, lais, jeung buku-buku pangdeudeul séjénna pikeun bahan *acuan*;
2. observasi ka lapangan;
3. wawancara ka narasumber;
4. ngumpulkeun data; jeung
5. *konsultasi* jeung dosén pangaping.

3.8.3 Nganalisis Data

Kagiatan nu dilaksanakeun ngawengku:

1. mariksa jeung ngaidéntifikasi data nu geus kakumpul;
2. ngadéskripsiun data; jeung
3. nyieun kacindekan analisis;

3.8.4 Nyusun Laporan

Nyusun laporan mangrupa tahap anu pamungkas tina tahapan panalungtikan. Dina ieu laporan sagala hasil panalungtikan dipidangkeun. Laporanna mangrupa wangun skripsi.

Anapon sistematika dina nyusun laporan, nya éta:

1. BAB I Bubuka;
2. BAB II Seni Lais jeung Bahan Pangajaran;
3. BAB III Métode Panalungtikan
4. BAB IV Ajén Seni dina Lais Pikeun Bahan Pangajaran Maca Bahasan di SMA Kelas XII;
5. BAB IV Kacindekan jeung Saran.

